

Hak Savunucularına Yönelik Baskılar Devam Ediyor

9 Ekim 2019 tarihinde başlatılan “Barış Pınarı Harekatı”nın, başta ifade özgürlüğü olmak üzere, hak ve özgürlükler alanını kısıtlayan, sivil toplumu çeşitli baskılarla yüz yüze bırakan sonuçlarını, insan hakları örgütleri olarak endişeyle izlemekteyiz.

Harekatın başlamasından sonraki ilk cumartesi olan 12 Ekim günü, 759. buluşmasını gerçekleştirmek isteyen **Cumartesi Anneleri**’ne yapılan polis müdahalesi, harekatı “savaş” olarak niteleyen milletvekilleri hakkında açılan soruşturmalar ve İçişleri Bakanlığı verilerine göre bir hafta içinde sosyal medya paylaşımları nedeniyle gözaltına alınan 186 kişiden 24’ünün tutuklanması, sivil toplum çalışmalarını yakından ilgilendirmektedir. Bu uygulamalar, Anayasa ve yasalarla güvence altına alınmış ifade özgürlüğü ile toplantı ve gösteri hakkını tehdit eden gelişmeler olarak öne çıkmaktadır.

Barış talebini dile getiren kişi ve kurumlara yönelik, hukuku bir taciz aracı olarak bu tarz uygulama ve işlemlerin yanı sıra, eleştirel görüşlerini açıklayanları hedef alan ve eleştiri sınırlarını aşarak linçe varan ifade ve söylemler de ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Bu çerçevede, tanınmış bir gazetecinin katıldığı bir televizyon programında, İnsan Hakları Derneği Eş Genel Başkanı **Eren Keskin**’i hedef gösteren ve hakarete varan açıklamalarının, Türkiye’de daha önce de sivil toplumun tanınmış figürleri, gazetecileri ve hak savunucularını böylesi hedef göstermeler sonrası uğradıkları saldırılarda yitirdiğimiz göz önünde bulundurulursa, ciddi bir can güvenliği sorunu yarattığına inanıyoruz.

Hedef gösterildikten sonra aldığı çok sayıda tehdidin üstüne, 22 Ekim’de evi basılarak ifadeye çağrılan Eren Keskin, İnsan Hakları Derneği çalışmaları kapsamında yaptığı açıklamalar nedeniyle “terör propagandası yapmak”tan ifade verdi.

Eren Keskin, ağır insan hakları ihlalleri ve özellikle kadına yönelik hak ihlalleri konusunda yıllardır mücadele eden, ifade özgürlüğü alanında yaşanan ölçsüz cezalandırmaların da hedefinde bir hak savunucusudur. Sadece Ekim ayı içerisinde kendisi hakkında bu kapsamda yargılandığı bir davadan, 50 bin TL para cezasına hükmedilmiş, yıl sonuna dek taksitlendirilerek ödemesi beklenen bu miktarı ödemediği takdirde hakkında adli kontrol ve denetimli serbestlik tedbirlerinin uygulanacağı bildirilmiştir.

19 Ekim’de insan hakları savunucusu **Nurcan Baysal**’ın evi, 30’u aşkın polis tarafından sabaha karşı, “sosyal medya paylaşımları nedeniyle” basılmıştır. Aynı şekilde, İHD İstanbul Şubesi yöneticilerinden **Zeynep Ceren Boztoprak** da sosyal medya paylaşımları nedeniyle 21 Ekim’de “terör örgütü propagandası” suçlamasıyla ifadeye çağırılmıştır. İnsan hakları savunucusu **Nurcan Kaya** da, sosyal medya paylaşımları nedeniyle 27 Ekim sabahı gözaltına alınmış, ifade verdikten sonra serbest bırakılmış, hakkında yurtdışı yasağı konulmuştur.

Öte yandan, sivil toplum faaliyetlerine yönelik baskılar sadece Barış Pınarı Harekatı'na yönelik eleştirel görüşleri hedef almamış, son yıllarda giderek artan bu baskı ve engellemelere yeni örnekler de eklenmiştir.

Hrant Dink Vakfı'nın haftalar önce 18-19 Ekim'de Kayseri'de yapacağını duyurduğu "Kayseri ve Çevresi: Toplumsal, Kültürel ve Ekonomik Tarihi Konferansı"nın Kayseri Valiliği tarafından yasaklanması, aynı toplantının İstanbul'da yapılmaya karar verilmesinin ardından, 17 Ekim'de bu kez de Şişli Kaymakamlığı tarafından yasaklanması, bilimsel bir konferansın kendisine ev sahipliği yapacak bir şehir bulamaması sonucunu doğurmuştur.

Son birkaç hafta içinde yaşanan bu örneklerde de görüldüğü gibi; sivil toplum mensubu kişiler ifade özgürlüğü hiçe sayılarak hedef alınmakta ve böylece sivil toplum çalışmaları sekteye uğratılmakta, engellenmektedir. Hak ihlallerini belgeleme, izleme, mağdurların adalete erişimi için destek vermekle yükümlü olan hak örgütleri; belgeledikleri ve açıkladıkları hak ihlalleri nedeniyle cezalandırılmaktadır.

Tüm bu gelişmeler, sivil toplumun olağan, meşru, yasalar çerçevesinde sürdürdükleri faaliyetlerine yönelik sistematik bir saldırı olduğunun göstergesidir. Toplumun tüm kesimlerinin ifade özgürlüğünü korumak ve gözetmekle yükümlü kurum ve kişilerin, bu görevlerini yerine getirmesinin engellemeye yönelik bu tür uygulamaların toplumsal muhalefeti yükseltmekten başka bir sonucunun olmadığı Türkiye'de ve dünyada yaşanmış pek örnekle sabittir.

İnsan haklarını savunmak uluslararası ve ulusal hukuk tarafından da korunan bir haktır. İnsan hakları savunucuları ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik bu baskılara son verilmelidir.

- **Civil Rights Defenders**
- **Eşit Haklar İçin İzleme Derneği**
- **Hafıza Merkezi**
- **Hak İnisiyatifi Derneği**
- **İnsan Hakları Derneği**
- **İnsan Hakları Gündemi Derneği**
- **Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği**
- **Sivil Alan Araştırmaları Derneği**
- **Türkiye İnsan Hakları Vakfı**
- **Yurttaşlık Derneği**